

B I P T

**BELGISCH INSTITUUT VOOR POSTDIENSTEN
EN TELECOMMUNICATIE**

**MEDEDELING VAN DE RAAD VAN HET BIPT VAN 11 SEPTEMBER 2013
MET BETREKKING TOT HET ADVIES VAN DE RAAD VAN HET BIPT
VAN 31 JANUARI 2013
MET BETREKKING TOT
DE AANPASSING VAN DE WETGEVING EN REGELGEVING AANGAANDE
3G-GEBRUIKSRECHTEN**

Context

In de context van de betwisting door Telenet Tecteo Bidco van het besluit van de Raad van het BIPT van 28 juni 2013 betreffende de schending van artikel 4, § 1 van het koninklijk besluit van 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele telecommunicatiesystemen van de derde generatie en de vaststelling van een termijn om de schending ervan door Bidco te beëindigen, hebben een aantal partijen toegang gevraagd tot het advies van de Raad van het BIPT van 31 januari 2013 met betrekking tot de aanpassing van de wetgeving en regelgeving aangaande 3G-gebruiksrechten.

In een bekommernis van volledige transparantie, om het advies ter beschikking te stellen van elke andere potentieel geïnteresseerde partij, wordt dit advies als bijlage toegevoegd tot deze mededeling en gepubliceerd op de website van het BIPT.

Het BIPT advies werd aan de Vice-Eerste Minister en Minister van Economie, Consumenten en Noordzee overgemaakt ingevolge de nota aan het Overlegcomité van 21 december 2010 ter gelegenheid van het voorleggen van het 4G-KB¹ en de wijziging van de 2G-KB's² en het 3G-KB³.

Bijlage

Het advies is gevoegd als bijlage

Charles Cuvelliez
Lid van de Raad

Axel Desmedt
Lid van de Raad

Luc Vanfleteren
Lid van de Raad

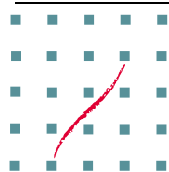
Jack Hamande
Voorzitter van de Raad

---

¹Koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende radiotoegang in de frequentieband 2500-2690 MHz.

²Koninklijk besluit van 7 maart 1995 betreffende het opzetten en exploiteren van GSM-mobilfoonnetten en koninklijk besluit van 24 oktober 1997 betreffende het opzetten en de exploitatie van DCS1800-mobilofonienetten.

³Koninklijk besluit van 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele telecommunicatiesystemen van de derde generatie.

B I P T

**BELGISCH INSTITUUT VOOR POSTDIENSTEN
EN TELECOMMUNICATIE**

**ADVIES VAN DE RAAD VAN HET BIPT
VAN 31 JANUARI 2013
MET BETREKKING TOT
DE AANPASSING VAN DE WETGEVING EN REGELGEVING AANGAANDE
3G-GEbruIKSRECHTEN**

INHOUDSOPGAVE

1. Onderwerp van het advies	3
2. Advies.....	3
2.1. ACHTERGROND.....	3
2.2. MOGELIJKE MAATREGELEN.....	4
2.2.1. <i>Nationale roaming</i>	4
2.2.2. <i>Dekkingsverplichtingen</i>	6
3. Besluit.....	8

1. Onderwerp van het advies

In de nota aan het Overlegcomité van 21 december 2010 van de Minister bevoegd voor telecommunicatie ter gelegenheid van het voorleggen van het 4G-KB⁴ en de wijziging van de 2G-KB's⁵ en het 3G-KB⁶, wordt in punt 4 "Voorstel van beslissing" het volgende gesteld :

"Het Overlegcomité :

(...)

- neemt akte dat de minister bevoegd voor telecommunicatie het BIPT jaarlijks zal vragen om na te gaan of de voorwaarden voor de 3G licenties - die in het bijgevoegde KB en in het bijgevoegde art. 51 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie worden uiteengezet, nog steeds volstaan om een nieuwe operator de mogelijkheid te bieden het benodigde netwerk en concurrentiële businessmodel uit te bouwen. Het BIPT zal bijzondere aandacht besteden aan een optimaal gebruik van het spectrum, zoals bepaald door het regelgevend kader. In voorkomend geval zal het BIPT in zijn advies voorstellen formuleren om de betrokken wetgeving en regelgeving aan te passen. De minister bevoegd voor telecommunicatie zal elk jaar het verslag van het BIPT in het Overlegcomité toelichten."

Het Overlegcomité heeft dit voorstel van beslissing goedgekeurd⁷. In de beslissing wordt het belang benadrukt van het monitoren door het BIPT van de bestaande regelgeving met het oog op het bieden van de mogelijkheid aan een nieuwe operator om het benodigde netwerk en concurrentiële businessmodel uit te bouwen.

Dit advies bevat voorstellen van het BIPT om de regelgeving aan te passen zoals bedoeld in voornoemde beslissing van het Overlegcomité.

Qua mogelijke maatregelen die het reglementaire kader voor Bidco kunnen verbeteren:

- stelt het BIPT voor om roaming naar 3G mogelijk te maken door een wijziging van het 3G-KB;
- stelt het BIPT een mogelijke optie voor om de 3G-dekkingsverplichtingen te versoepelen.

2. Advies

2.1. Achtergrond

Telenet Tecteo Bidco NV (hierna "Bidco") heeft in 2011 als vierde operator gebruiksrechten voor 3G verkregen.

---

⁴Koninklijk besluit van 22 december 2010 betreffende radiotoegang in de frequentieband 2500-2690 MHz.

⁵Koninklijk besluit van 7 maart 1995 betreffende het opzetten en exploiteren van GSM-mobilfoonnetten en koninklijk besluit van 24 oktober 1997 betreffende het opzetten en de exploitatie van DCS1800-mobilofonienetten.

⁶Koninklijk besluit van 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele telecommunicatiesystemen van de derde generatie.

⁷OVERLEGCOMITÉ 21/12/2010, ELEKTRONISCHE PROCEDURE, NOTIFICATIE PUNT 1.

Bidco gaf te kennen dat het moeilijkheden ondervindt om tot een efficiënte uitrol van een vierde mobiel netwerk in België te komen. Het volledig zelfstandig uitbouwen van een vierde mobiel netwerk zou economisch, financieel en juridisch onhaalbaar zijn.

Wat betreft site-sharing houdt het BIPT een databank van antennesites bij die alle relevante informatie bevat om de evaluatie van sites, met het oog op het maximaal gedeeld gebruik ervan, te vergemakkelijken⁸. Bij een koninklijk besluit na advies van het Instituut kan het beheer van de databank van antennesites worden geregeld⁹.

Dergelijk KB met de formalisering van de werking van de databank werd in het verleden reeds overgemaakt aan de Minister (november 2009) maar is nooit aangenomen. Hoe dan ook is de databank in de praktijk nu reeds operationeel.

2.2. Mogelijke maatregelen

Hierbij wordt bekeken welke maatregelen door de wetgever of het BIPT kunnen worden genomen om de intrede op de markt van de vierde mobiele speler Bidco te vergemakkelijken en dit op het vlak van

- roaming; en
- dekkingsverplichtingen.

Deze twee punten worden hieronder verder onderzocht als mogelijke pistes voor de verbetering van het reglementair kader voor de ontwikkeling van een vierde mobiele speler.

2.2.1. Nationale roaming

2.2.1.1. Huidige situatie

Er is nationale roaming voorzien naar 2G-netwerken en -diensten (zie art. 51 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie en art. 5 van het 3G-KB). Nationale roaming naar 3G-netwerken en -diensten werd niet opgenomen in de wijzigingen van het 3G-KB. In zijn advies van 23 maart 2010¹⁰ stelde het BIPT het volgende:

“4. Nationale roaming

17. De beperking van nationale roaming tot 2G-technologie is problematisch in het licht van artikel 8.1 van de Kaderrichtlijn¹¹ waarin de lidstaten wordt opgedragen om zoveel mogelijk rekening te houden met de wenselijkheid van voorschriften die technologisch neutraal zijn. Hoewel technologie-neutraliteit geen

---

⁸Overeenkomstig artikel 27 §1 van de wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie.

⁹Artikel 27 §3 van dezelfde wet.

¹⁰Advies van het BIPT van 23 maart 2010 met betrekking tot het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 7 maart 1995 betreffende het opzetten en exploiteren van GSM-mobilfoonnetten, van het koninklijk besluit van 24 oktober 1997 betreffende het opzetten en de exploitatie van DCS 1800-mobilofonienetten en van het koninklijk besluit van 18 januari 2001 tot vaststelling van het bestek en van de procedure tot toekenning van vergunningen voor de mobiele telecommunicatiesystemen van de derde generatie, gepubliceerd op de website van het BIPT (www.bipt.be).

¹¹Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische communicatienetwerken en -diensten (Kaderrichtlijn).

absoluut geldende verplichting is, moeten afwijkingen van dat principe verantwoord worden.

18. Het Instituut kan aanvaarden dat een 3G-operator die nationale roaming wenst, deze in concreto slechts kan bekomen naar een 2G-netwerk toe, indien de concrete omstandigheden deze beperking van de nationale roaming en afwijking van het principe van de technologieneutraliteit verantwoorden.

19. Het is het Instituut niet duidelijk wat de motivering zou kunnen zijn waarom de Koning nationale roaming voor 3G-operators enkel toelaat naar 2G-netwerken.

20. Maar ook hier dient gesteld te worden dat het opleggen als algemene regel door de Koning van een beperking van nationale roaming tot 2G-netwerken, niet verantwoord wordt op basis van concrete omstandigheden en noodwendigheden.”

Niettegenstaande het ontbreken van nationale roaming op 3G heeft Telenet een MVNO-akkoord met Mobistar kunnen sluiten dat in mei 2012 verlengd werd tot 2017. Bij deze verlenging werd door Telenet en Mobistar verklaard dat de mobiele klanten van Telenet toegang zullen blijven hebben tot het zeer performante mobiele netwerk van Mobistar, hetzij via 2G of 3G en weldra ook via 4G.

Commercieel heeft Telenet dus toegang tot het 3G-netwerk van Mobistar. Dit is belangrijk aangezien Bidco blijkbaar de intentie heeft om zich te profileren op de mobiele datamarkt met hoge bandbreedtes en downloadsnelheden.

Een MVNO-contract is echter niet te vergelijken met nationale roaming. Nationale roaming laat een nieuwe speler toe om het spectrum en netwerk van een andere operator te gebruiken op plaatsen waar zijn netwerk nog niet is ontplooid. Nationale roaming is een tijdelijke maatregel die het een nieuwkomer toelaat om reeds diensten te leveren terwijl hij nog bezig is met de uitbouw van zijn netwerk.

Een MVNO-contract is een commercieel akkoord waarbij de operator die toegang krijgt, het netwerk en het spectrum gebruikt van de operator die toegang verleent. In principe worden diensten niet geleverd op een combinatie van eigen netwerk en netwerk van een derde. Het bestaan van een MVNO-akkoord verandert dus niets aan de noodzaak tot een adequate nationale roaming maatregel waarbij zowel toegang kan worden opgelegd tot 2G- en 3G-diensten.

De beperking van nationale roaming tot 2G zoals uiteengezet in artikel 5 van het 3G-KB blijft dus problematisch.

2.2.1.2.   Uitbreiding van de huidige roamingmogelijkheden

Aangezien de huidige nationale roaming beperkt is tot 2G is deze beperkt naar de banden op 900 en 1800 MHz. Indien deze nationale roaming uitgebreid wordt tot 3G, dan betekent dit dat roaming in principe mogelijk moet zijn naar de banden op 900MHz, 1800MHz en 2,1 GHz. Zoals hierboven aangegeven is het BIPT van oordeel dat de beperking van de nationale roaming tot 2G niet verantwoord is.

Het BIPT is dus voorstander om nationale roaming (zoals die momenteel geformuleerd wordt in art. 5 van het 3G-KB) uit te breiden naar 3G op 2,1 GHz en bij voorkeur ook op 900MHz en 1800

MHz. Hierbij zou iedere andere 3G operator die 3G-diensten aanbiedt roamingdiensten moeten aanbieden aan de vierde 3G-operator onder de voorwaarden die reeds in het 3G KB staan.

Hierbij wordt behouden:

- de beperkte periode waarbinnen deze roamingdiensten afgedwongen kunnen worden (art. 5 §2 3G-KB : zes maanden commerciële onderhandelingen en zes maanden voor opleggen maatregelen door BIPT);
- roamingsakkoord kan pas van kracht worden indien de vierde operator beschikt over 20 % bedekking van de bevolking (art. 5 §6 3G-KB);
- nationale roaming kan slechts worden opgelegd in die gebieden waar de vierde operator nog geen bedekking heeft (art. 5 §7 3G-KB).

Het blijft zo dat akkoorden van nationale roaming de vierde operator niet ontslaan van de geldende dekkingsverplichtingen. Telenet kan uiteraard 3G-diensten blijven aanbieden via het MVNO-akkoord met Mobistar, maar de onderhandelingspositie van Bidco zou verbeteren indien nationale roaming naar 3G kan worden opgelegd.

Voor uitbreiding van de nationale roaming naar 3G zou artikel 5 van het 3G-KB aangepast moeten worden.

2.2.2. Dekkingsverplichtingen

2.2.2.1. Dekkingsverplichtingen in het 3G-KB

Art. 3 van het 3G-KB stelt:

“Art. 3 §1. De ontplooiing van het radionetwerk van een 3G-operator die op 1 januari 2010 nog geen 3G-operator was, beantwoordt minstens aan de dekkingsniveaus van de Belgische bevolking, die gespecificeerd zijn in de onderstaande uiterste data, te rekenen vanaf de kennisgeving van de vergunning:

1° na 3 jaar: 30%; (voor Bidco: 15/7/2014)

2° na 4 jaar: 40%; (voor Bidco: 15/7/2015)

3° na 5 jaar: 50%. (voor Bidco: 15/7/2016)

(...)

Op het einde van het 6e jaar moet de 3G-operator die op 1 januari 2010 nog geen 3G-operator was de doelstelling van 85% bereiken overeenkomstig de bepalingen van het tweede lid.

De dekkingsgraad van de bevolking wordt door het Instituut onderzocht op grond van de demografische spreiding, zoals bepaald in het kader van de onderverdeling van België in statistische sectoren door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(...) De beoogde ontplooiing van 85 %, vermeld in het tweede lid, is enkel van toepassing op de 3G-operators die eveneens beschikken over frequenties in de banden 880-915 MHz en 925-960 MHz.

(...)”

Het 3G-KB bepaalt eveneens dat de 3G-operator elk jaar tegen 30 juni aan het BIPT een verslag moet zenden met de verwezenlijkte dekkingszone.

In principe moeten de wettelijk bepaalde percentages behaald worden met de eigen toegewezen gebruiksrechten voor frequenties. Dit kan hetzij met het eigen netwerk, hetzij met het netwerk

van een andere mobiele operator waarmee een RAN-sharing¹² akkoord gesloten werd. Een combinatie met een MVNO is mogelijk om de commerciële dienstverlening voor spraak te bevorderen, maar draagt niet bij tot de dekkingsverplichtingen (de operator moet zijn eigen frequenties gebruiken).

2.2.2.2.   Aanpassing dekkingsverplichtingen en impact van dekkingseisen op 800 MHz

In het licht van de voorgestelde dekkingsverplichting voor de 800 MHz-band is het BIPT van mening dat de dekkingsverplichtingen in het 3G-KB op termijn wellicht minder belangrijk zouden kunnen zijn voor de ontplooiing van mobiele datadiensten op de Belgische markt. Via de verplichtingen die zouden worden opgelegd in het ontwerp KB over de 800 MHz-band zouden er namelijk strengere dekkingsnormen worden opgelegd die ervoor zorgen dat de gebruikers toegang hebben tot mobiele datadiensten. Deze normen zouden er dus voor zorgen dat de doelstellingen van de 3G-dekkingsverplichtingen grotendeels bereikt worden.

Bidco heeft, in toepassing van artikel 64 van het 3G-KB, van de mogelijkheid gebruik gemaakt ook 4,8 MHz duplex spectrum op 900 MHz en 10 MHz duplex op 1800 MHz toegewezen te krijgen vanaf 27 november 2015. De dekkingsverplichtingen voor Bidco kunnen ook versoepeld worden door toe te laten dat de voornoemde dekkingspercentages van de bevolking door de 3G-operatoren behaald worden met een gecombineerde bedekking op 900 MHz en/of 1800 MHz en/of 2 GHz.

Er dient echter opgemerkt te worden dat een versoepeling van de dekkingsnormen in het 3G-KB de facto een uitzonderingsstelsel tot stand zou brengen qua dekking voor de vierde 3G-operator daar waar andere 3G-operatoren hun dekkingsverplichtingen op basis van de huidige regeling hebben moeten vervullen en daar in 2011 nog voor in gebreke zijn gesteld door het BIPT (in het geval van KPN Group Belgium). Dergelijk uitzonderingsstelsel zou een specifieke rechtvaardiging moeten kunnen krijgen in het licht van de concrete situatie van Bidco in vergelijking met de andere 3G-spelers.

Het BIPT is van oordeel dat uitstel voor de commerciële aanbieding van de diensten door wijziging van de in het KB opgelegde termijn niet verantwoord is aangezien dit in wezen een verplichting is waaraan gemakkelijk kan worden tegemoet gekomen.

Wat het uitstel betreft voor de dekkingsvereisten is het BIPT van oordeel dat dergelijk uitstel en dus de wijziging in die zin van het KB kan worden aanvaard voor telkens 1 jaar (d.w.z. 30% na 4 jaar; 40% na 5 jaar en 50% bevolkingsdekking na 6 jaar). De dekkingsverplichtingen moeten inderdaad uitgevoerd worden in een context waar het moeilijk is om tijdig de nodige vergunningen te bekomen inzake ruimtelijke ordening en milieu. Dit rechtvaardigt eveneens het toelaten van het behalen van de voornoemde dekkingspercentages van de bevolking door een gecombineerde bedekking op 900 MHz en/of 1800 MHz en/of 2 GHz.

---

¹² Radio Access Network-sharing.

3. Besluit

Wat de mogelijke maatregelen betreft die het reglementaire kader voor Bidco kunnen verbeteren ziet het BIPT de volgende opties:

- nationale roaming naar 3G mogelijk maken door een wijziging van het 3G-KB;
- 3G-dekkingsverplichtingen laten behalen met een combinatie van bedekkingen op 900 MHz en/of 1800 MHz en/of 2 GHz;
- de opgelegde dekkingsverplichtingen met 1 jaar opschuiven in de tijd.

Georges Denef
Lid van de Raad

Axel Desmedt
Lid van de Raad

Catherine Rutten
Lid van de Raad

Michel Van Bellinghen
Lid van de Raad